

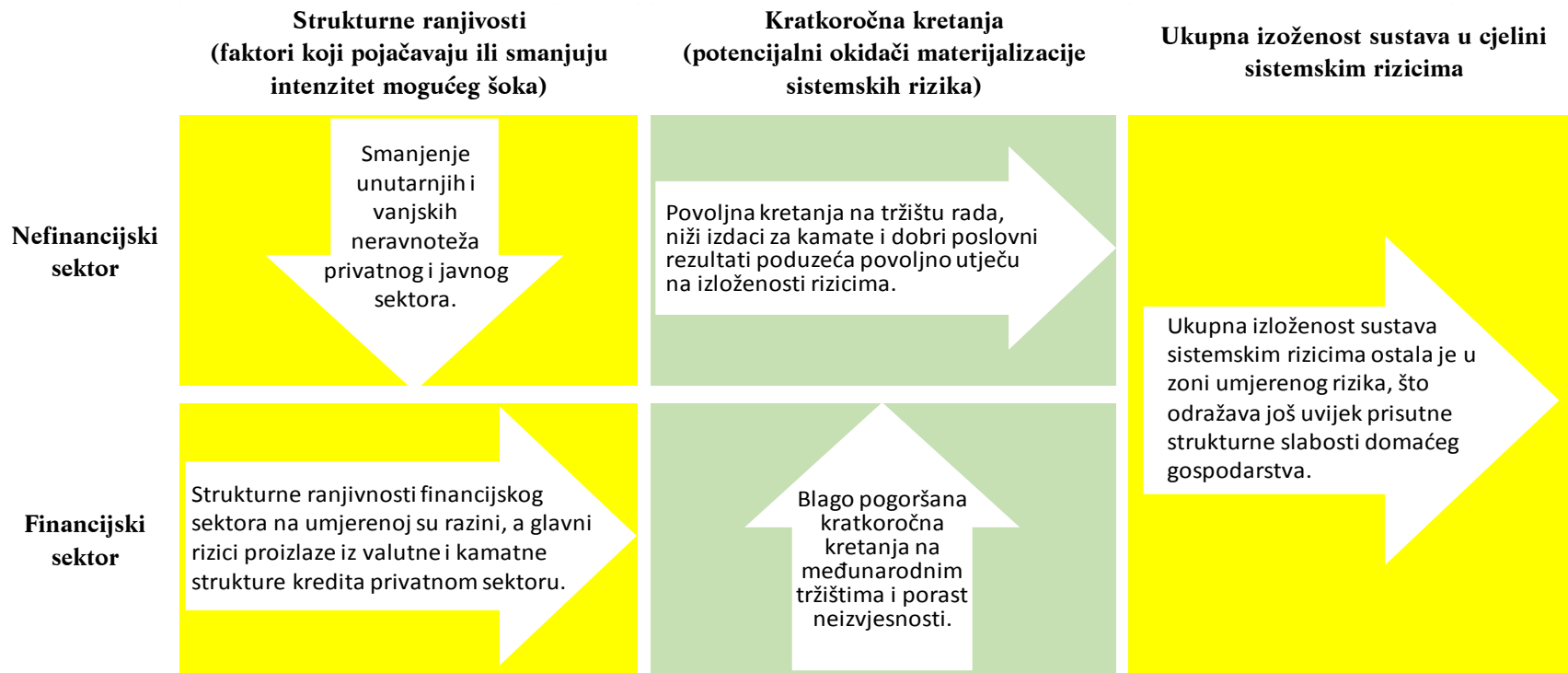
HRVATSKA NARODNA BANKA

Financijska stabilnost i bankovni sustav u Hrvatskoj

Maja Bukovšak
svibanj 2019.

Opća ocjena glavnih rizika i izazova za politiku financijske stabilnosti

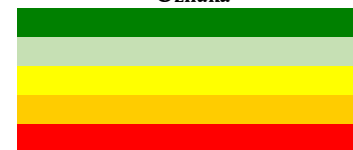
Mapa rizika, prvo tromjesečje 2019.

Ocjena

- 1 (vrlo nizak stupanj izloženosti sistemskim rizicima)
- 2 (nizak stupanj izloženosti sistemskim rizicima)
- 3 (srednji stupanj izloženosti sistemskim rizicima)
- 4 (visok stupanj izloženosti sistemskim rizicima)
- 5 (vrlo visok stupanj izloženosti sistemskim rizicima)

Oznaka

Izvor: HNB

Rizici za financijsku stabilnost većinom iz međunarodnog okružja

□ Aktualni rizici u međunarodnom okružju:

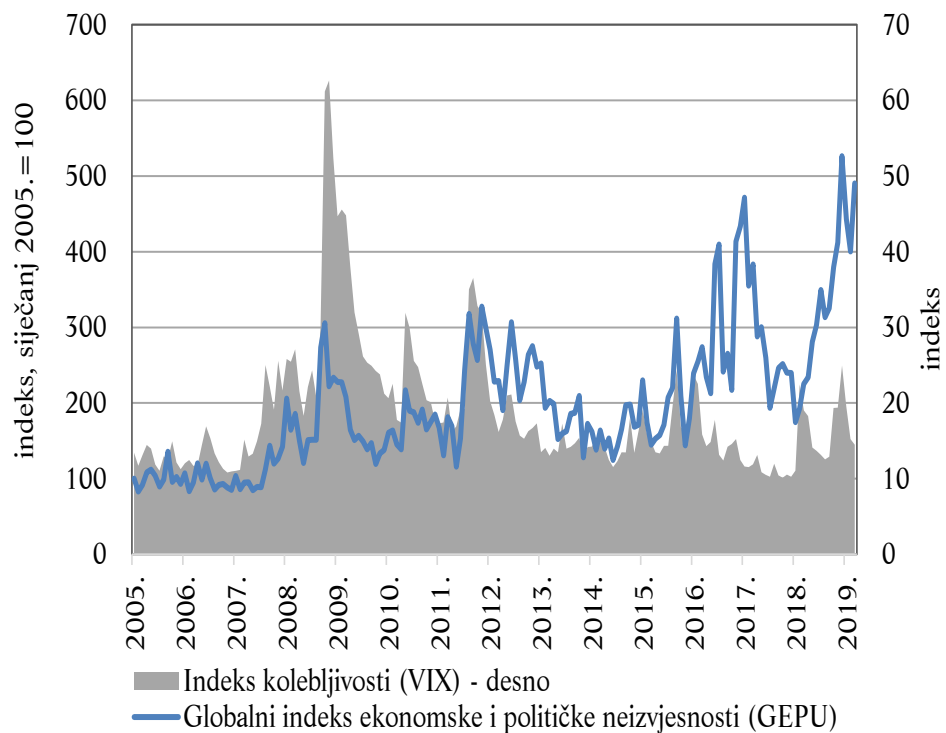
- Rizici za globalnu financijsku stabilnost blago su povećani, uslijed **primjetnog usporavanja svjetskog gospodarstva** i manje optimističnih očekivanja.
- Osim strukturnih ograničenja, važan rizik za zemlje članice Europske Unije proizlazi iz **neizvjesnosti oko uvjeta i trenutka izlaska Ujedinjene kraljevine iz Europske Unije**.
- Potencijalni **rizici koji proizlaze iz pooštavanja monetarne politike su smanjeni** nakon što su Fed i ESB ublažili smjernice budućeg kretanja kamatnih stopa.
- Ali **produljeno razdoblje niskih kamatnih stopa moglo bi potaknuti dodatnu kumulaciju rizika** i tako povećati nepovoljan utjecaj mogućeg cjenovnog usklađivanja globalnih rizika (engl. *global risk repricing*) u srednjem roku.

□ Aktualni rizici u domaćem okružju:

- Usporavanje globalnog ekonomskog rasta, te osobito onog u europodručju, moglo bi se **nepovoljno odraziti na domaće gospodarstvo**.
- Pogoršanje uvjeta financiranja na međunarodnim tržištima i njihovo **prelijevanje na domaće gospodarstvo** i dalje su važan rizik za financijsku stabilnost.
- Važni rizici koji prevladavaju u srednjem i dugom roku proizlaze iz **snažnih emigracijskih pritisaka i negativnih demografskih trendova** s kojima je suočeno domaće gospodarstvo.

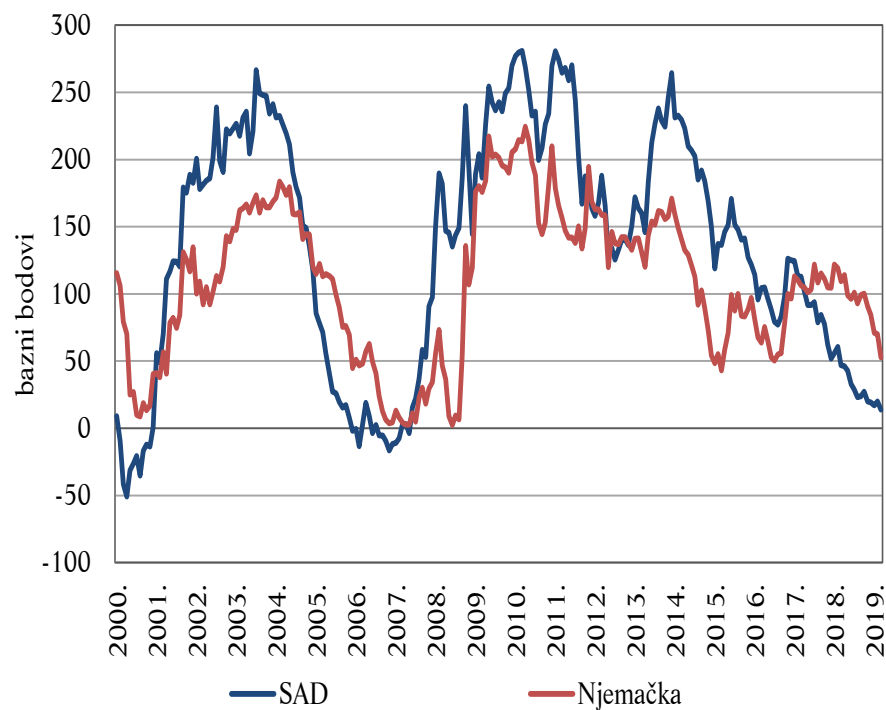
Neizvjesnosti na međunarodnim financijskim tržištima rastu

Snažan porast ekonomsko-političke neizvjesnosti i kolebljivo tržište kapitala

Izvori: Bloomberg; OECD; <http://www.econ.yale.edu/~shiller/>

Razlika u prinosima na 10-godišnje i 2-godišnje obveznice dodatno je smanjena

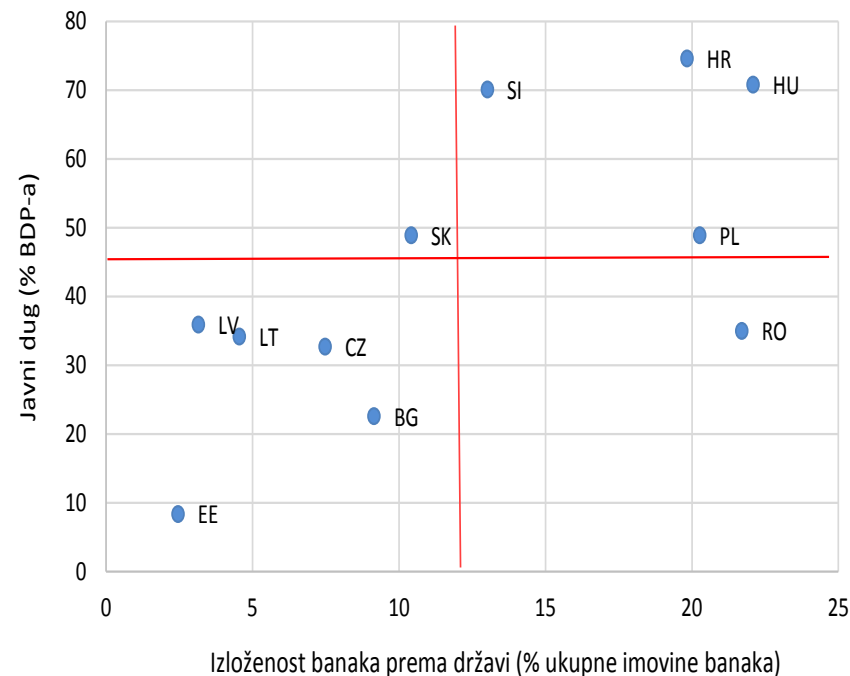
Izvor: Bloomberg

U Hrvatskoj se smanjuju rizici povezani sa sektorom države

Pokazatelji fiskalnog stresa za Hrvatsku u razdoblju od 2008. do 2018. godine

Visok udio javnog duga povezan je i sa visokom razinom izloženosti banaka prema državi

	Vrijednosti za Hrvatsku										
	2008.	2009.	2010.	2011.	2012.	2013.	2014.	2015.	2016.	2017.	2018.
Osnovni fiskalni pokazatelji											
r - g ** (p.b.)	[Green bar]										
Javni dug opće države (% BDP-a)	[Red bar]										
Ciklički prilagođen primarni saldo (% potenc. BDP-a)	[Green bar]										
Upravljanje javnim dugom											
Potrebe za financiranjem (% BDP-a)	[Green bar]										
Udio kratkoročnog javnog duga u ukupnom dugu	[Green bar]										
Dug denominiran u inozmenoj valuti (udio u ukupnom javnom dugu)	[Red bar]										
Prosječno dospijeće javnog duga (godine)	[Green bar]										
Kratkoročni vanjski javni dug (postotak deviznih rez.)	[Green bar]										
Dugoročni fiskalni trendovi											
Stopa fertiliteta (odstupanje od 2.1)	[Green bar]										
Dugoročne projekcije o rashodima za zdravlje tijekom 30 god. (% BDP-a)	[Green bar]										
Dugoročne projekcije o rashodima za mirovine tijekom 30 god. (% BDP-a)	[Green bar]										
Omjer populacije iznad 65 godina u populaciji 15-64 (projekcija za 20 god.)	[Red bar]										
Kretanje ukupnog indeksa fiskalnog stresa za Hrvatsku	26	28	28	40	30	30	30	30	30	30	18

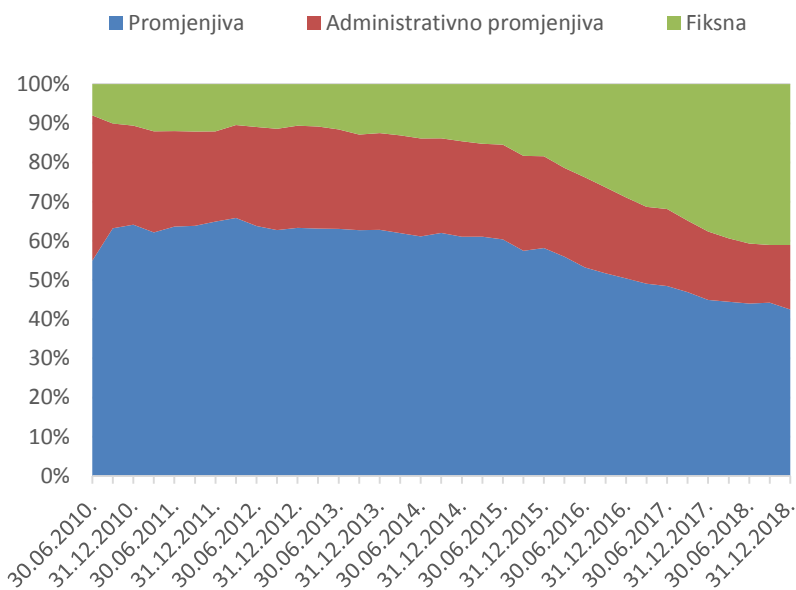

Izvori: HNB izračun prema Baldacci i sur. (2011.); DZS, HNB, EK Ageing report

Izvori: ECB, Eurostat

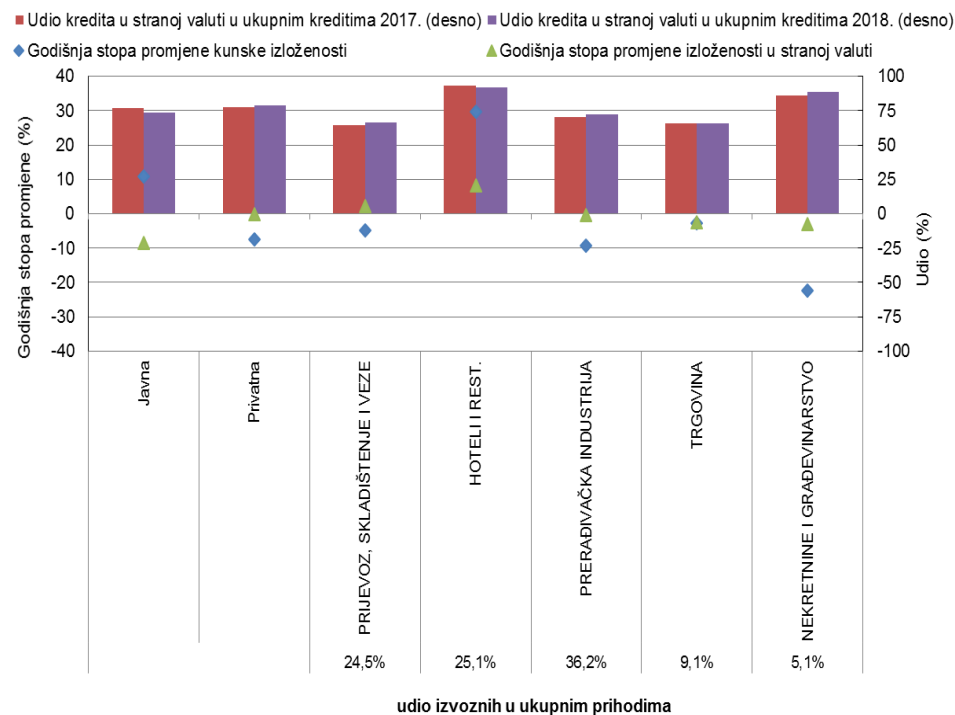
Kamatni rizik kod nefinancijskih poduzeća se smanjuje

Kamatni rizik se sektora nefinancijskih poduzeća nastavlja se smanjivati

Izvori: HNB; FINA

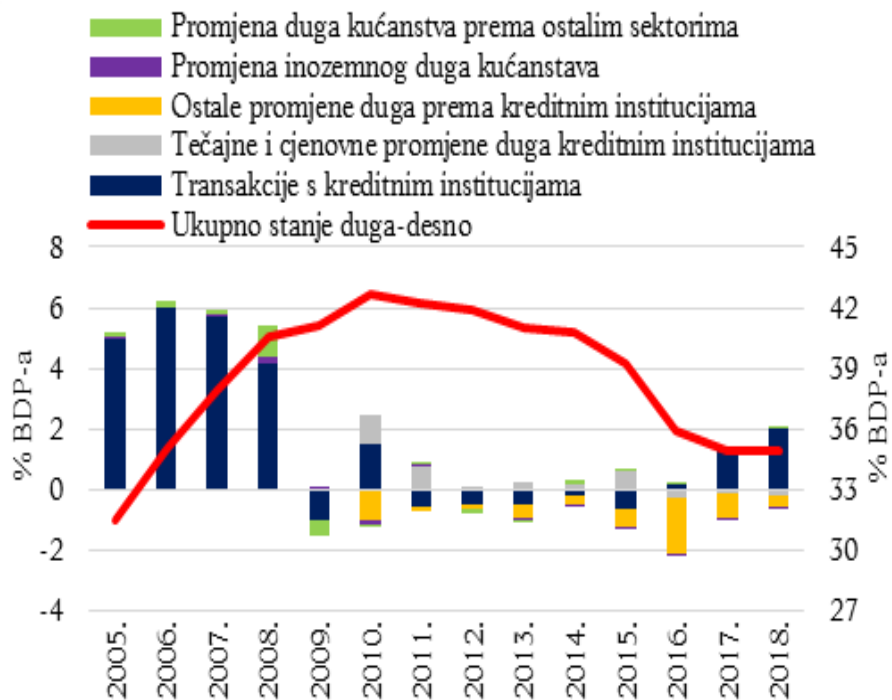
Javna poduzeća značajnije smanjuju izloženost valutnom riziku

Izvori: HNB; FINA

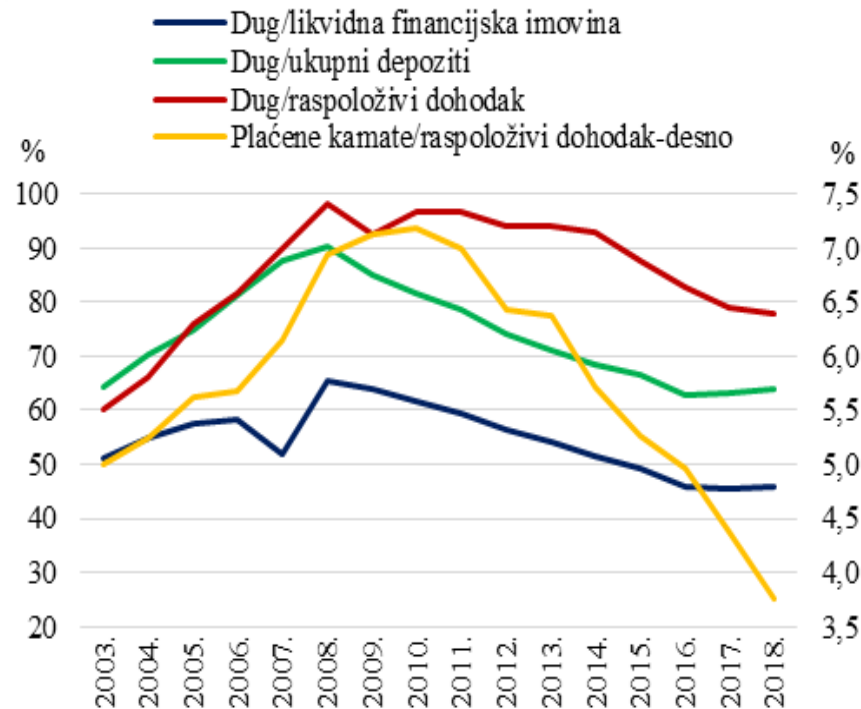
Zaduživanje sektora kućanstva raste potaknuto gospodarskim rastom i jačanjem optimizma potrošača

U 2018. prekinut je višegodišnji trend razduživanja kućanstava

Izvor: HNB

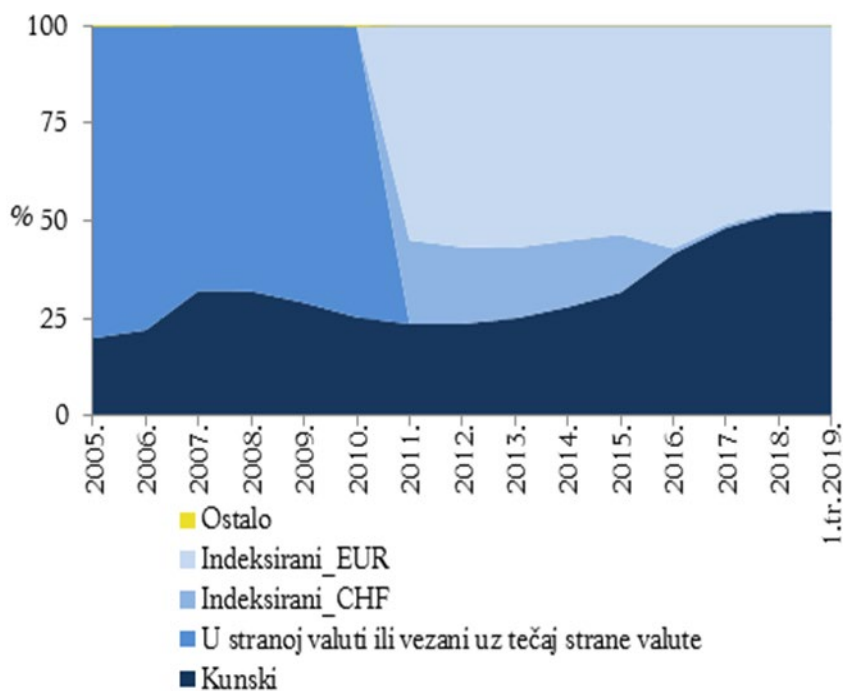
Niži troškovi kamata smanjuju opterećenje kućanstava otplatama duga

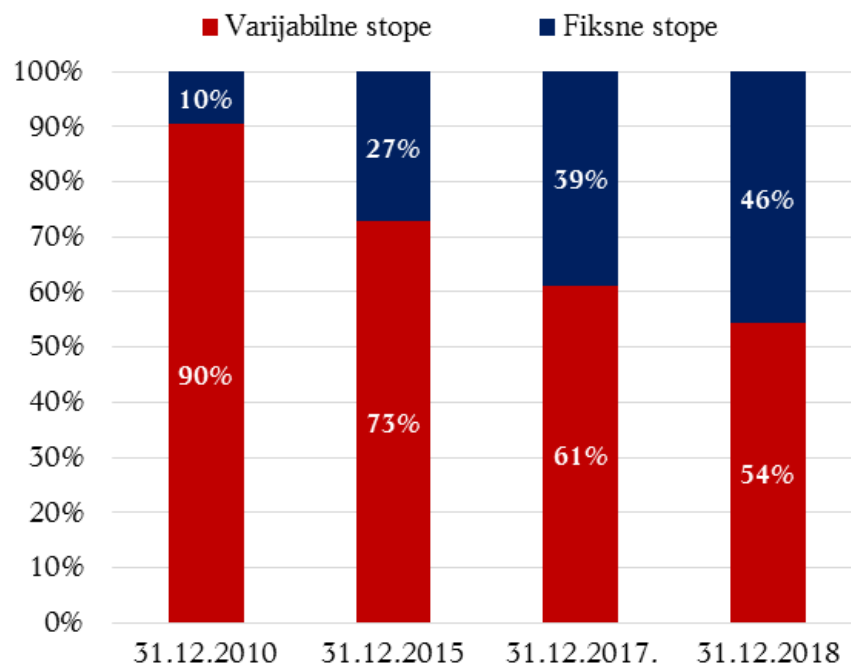
Izvor: HNB

Smanjuje se valutni i kamatni rizik za sektor kućanstva

Valutni rizik prisutan u sektoru kućanstava nastavio se smanjivati

Udio stanja kredita odobrenih uz fiksne kamatne stope nastavlja rasti

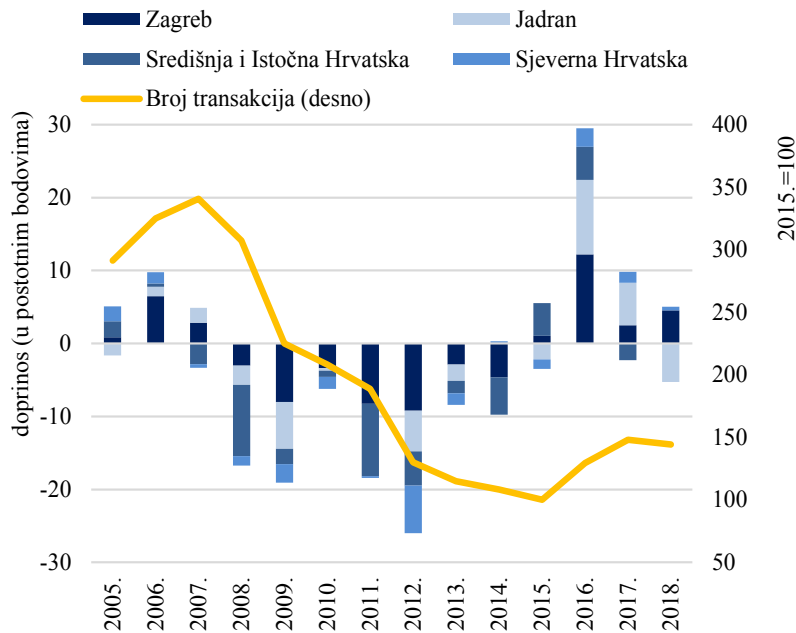
Napomena: Od kraja 2010. godine kategorija kredita u stranoj valuti ili vezani uz tečaj strane valute je razdijeljena na dvije podskupine kredita: indeksirane uz euro i indeksirane uz švicarski franak.

Izvor: HNB

Izvor: HNB

Oporavak aktivnosti na tržištu nekretnina

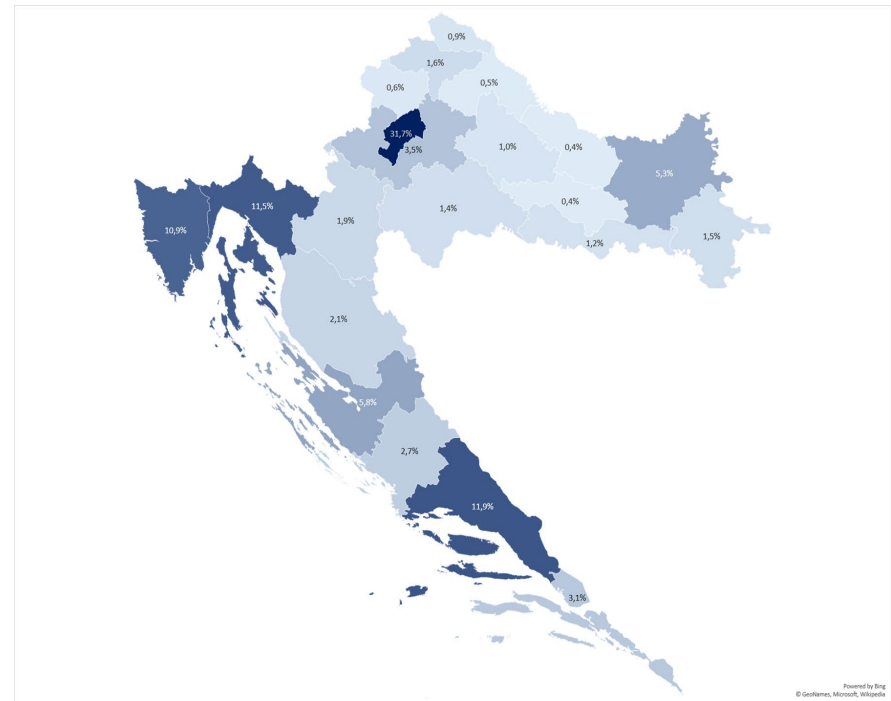
Iako se broj kupoprodajnih transakcija oporavio, još uvijek je znatno niži nego prije desetak godina

Napomena: Jadran obuhvaća; Dubrovacko-neretvansku, Istarsku, Licko-senjsku, Splitsko-dalmatinsku, Šibensko-kninsku i Zadarsku županiju. Sjeverna Hrvatska obuhvaća: Koprivničko-križevačku, Krapinsko-zagorsku, Međimursku, Varaždinsku i Zagrebačku županiju. Središnja i Istočna Hrvatska obuhvaća: Bjelovarsko-bilogorsku, Brodsko-posavsku, Karlovačku, Osječko-baranjsku, Požeško-slavonsku, Primorsko-goransku, Sisačko-moslavačku, Virovitičko-podravsku i Vukovarsko-srijemsku županiju.

Izvori: DZS, izračun HNB-a

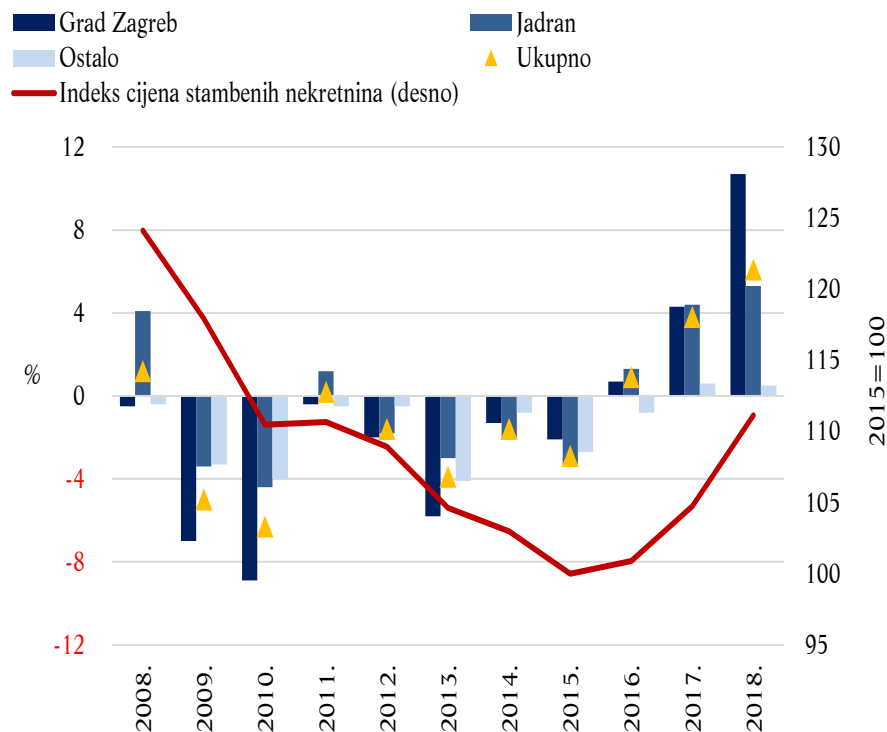
Tržišna aktivnost je u razdoblju od 2015. do 2018. bila fokusirana na Zagreb i Jadran

Izvori: DZS, izračun HNB-a

Iako se rast cijena stambenih nekretnina ubrzao, još uvijek se ne smatra neuravnoteženim

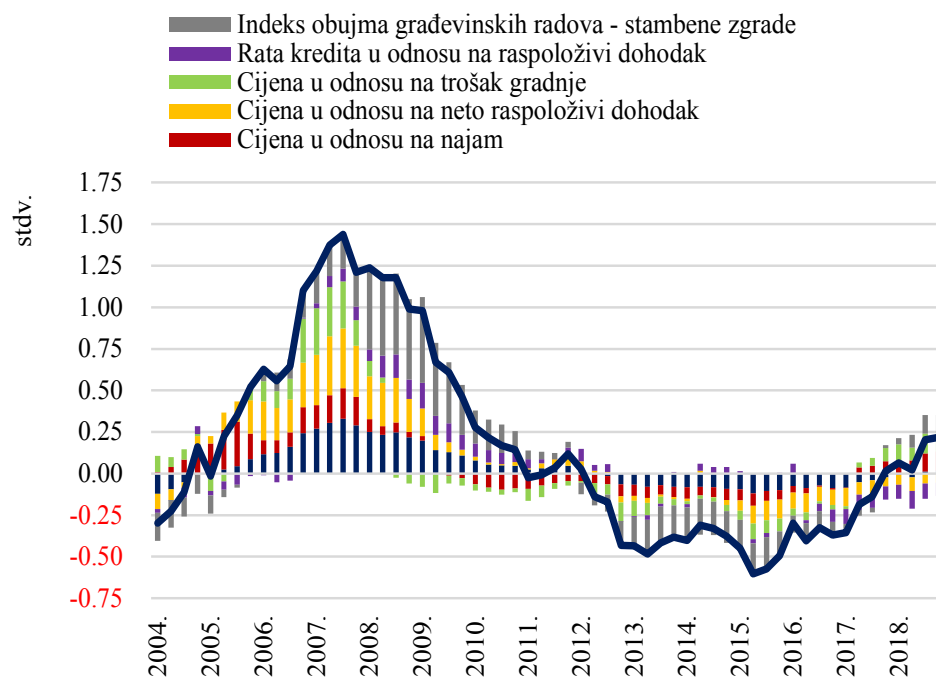
Porast cijena stambenih nekretnina praćen je velikim regionalnim razlikama

Napomena: Indeks cijena stambenih nekretnina uzima u obzir kvalitativne faktore pri standardiziranju stambenih jedinica.

Izvori: DZS; HNB; Eurostat

Cijene stambenih nekretnina su porasle blago iznad razine utemeljene na dugoročnoj vrijednosti njihovih fundamenata

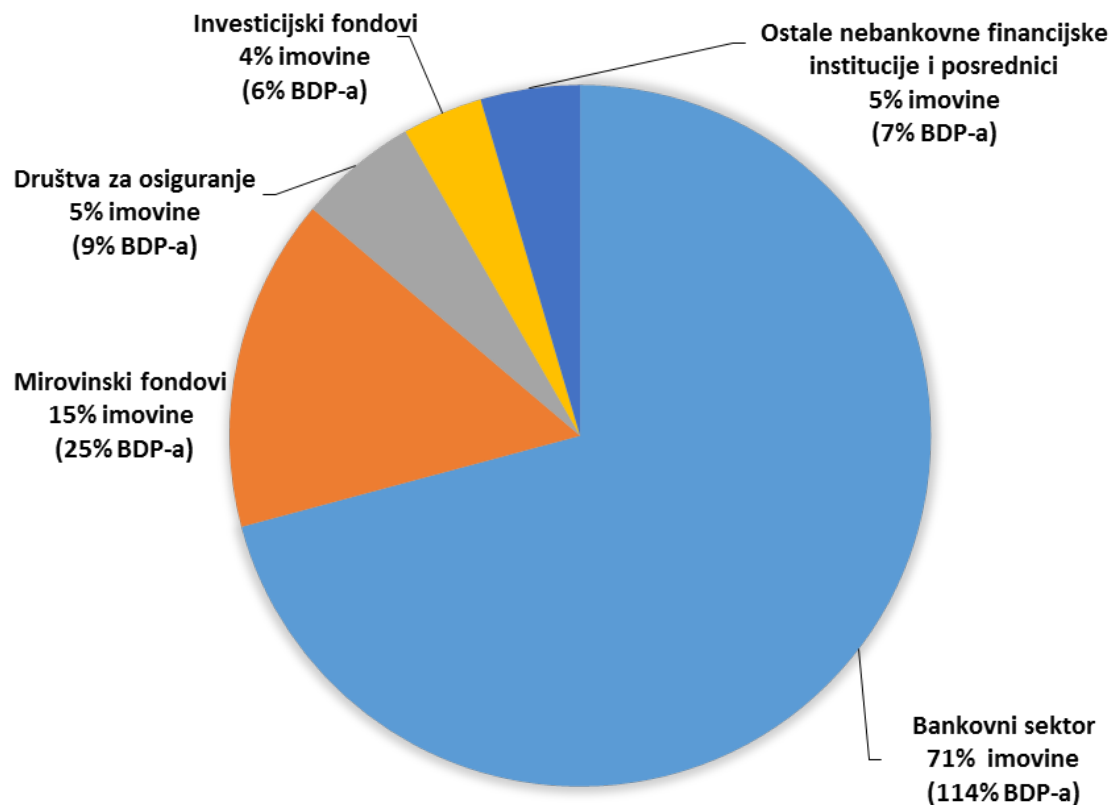

Napomena: Metodologija izračuna opisana je u Financijskoj stabilnosti br. Financijska stabilnost 18, Okvir 2. Odstupanje cijena stambenih, nekretnina od intrinzične vrijednosti u Hrvatskoj.

Izvori: DZS izračun HNB-a

Financijskim sustavom u Hrvatskoj dominiraju banke

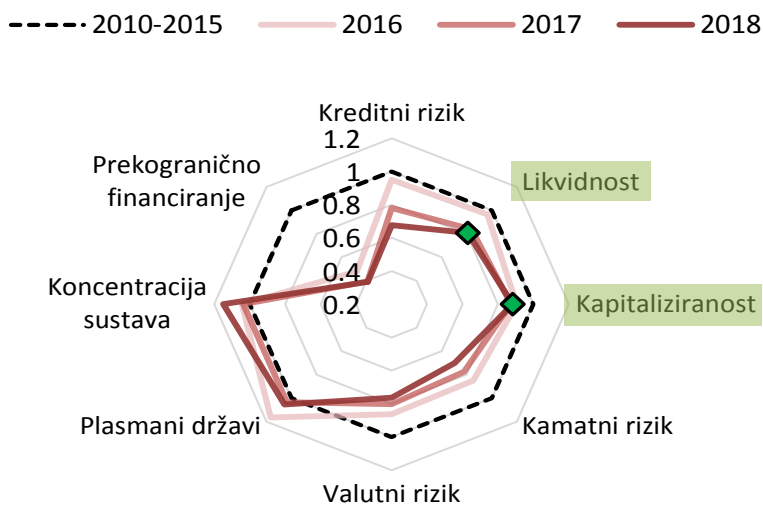
Više od dvije trećine imovine financijskog sustava je krajem 2017. činio bankovni sektor

Izvor: HNB

Bankarski sektor – otpornost sustava na razmjerno visokoj razini

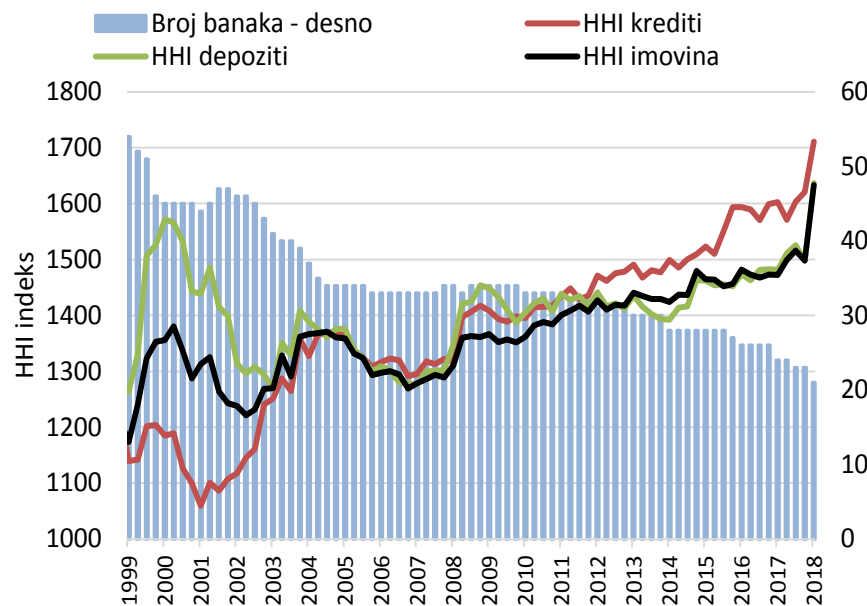
Izloženost banaka rizicima nastavila se smanjivati uz očuvanje visokih razina zaštitnih slojeva kapitala i likvidnosti

Napomena: Povećanje vrijednosti pokazatelja označava porast rizika, odnosno smanjenje zaštitnog sloja u slučaju pokazatelja likvidnosti i kapitaliziranosti.

Izvor: HNB

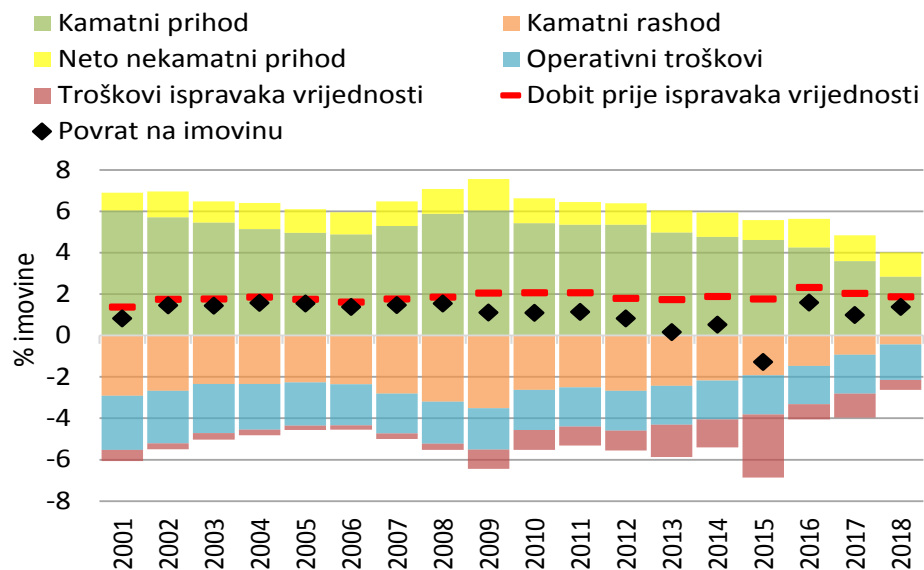
Koncentracija bankovnog sustava se znatno povećala spajanjem dvije sistemski važne banke

Izvor: HNB

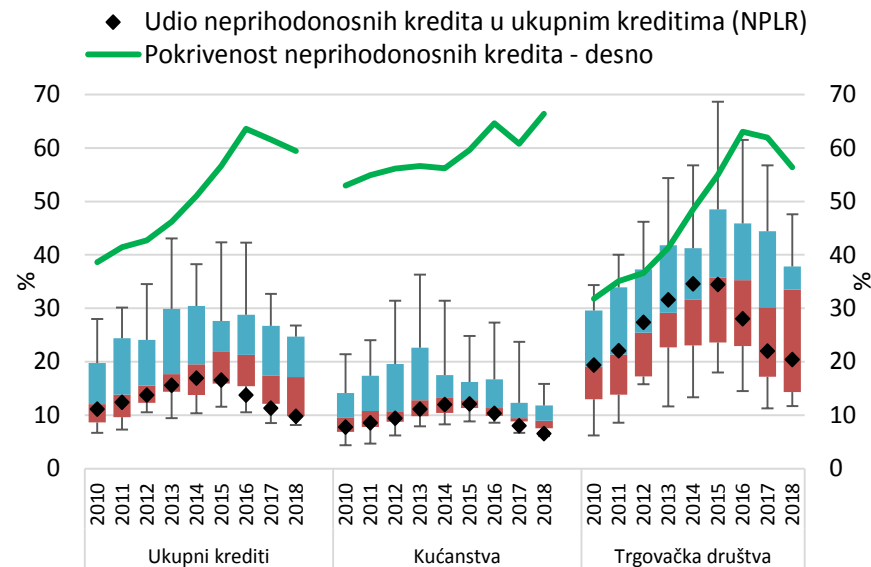
Kvaliteta kredita se poboljšava, a raste i profitabilnost

Najveći utjecaj na oporavak profitabilnosti u 2018. imali smanjeni troškovi ispravaka vrijednosti

Izvor: HNB

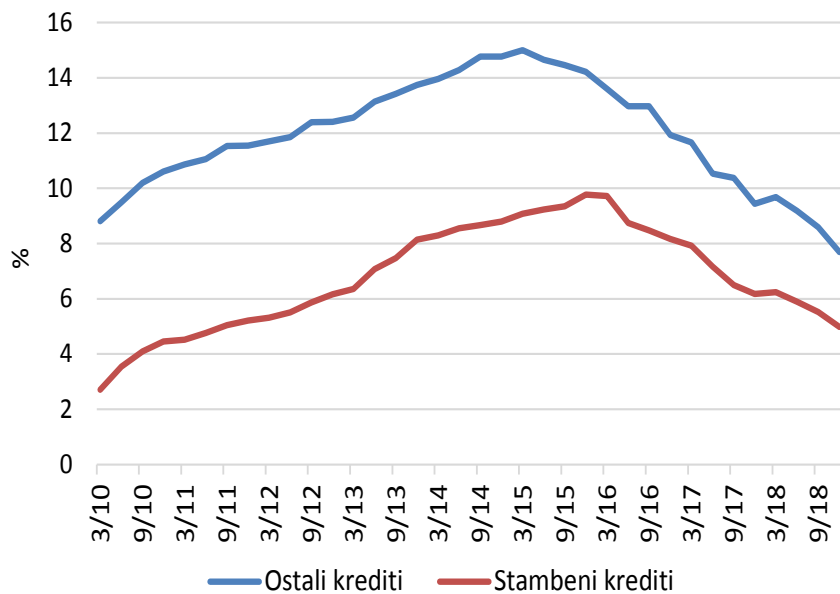
Kvaliteta kreditnog portfelja se poboljšala kod većine banaka u sustavu

Izvor: HNB

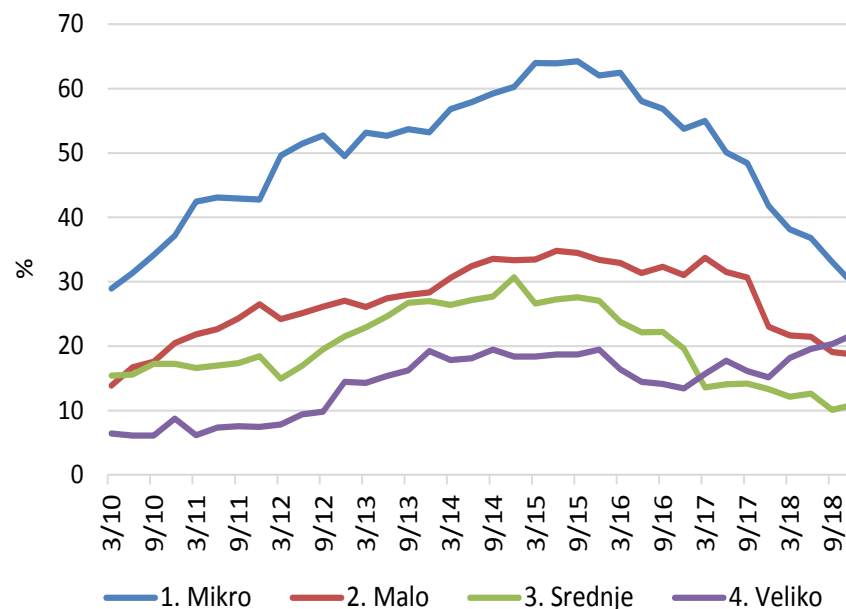
Udio neprihodonosnih kredita u ukupnim kreditima poduzećima mnogo veći nego kod sektora kućanstava

U sektoru kućanstava veći udio loših kredita kod nestambenih kredita

Izvor: HNB

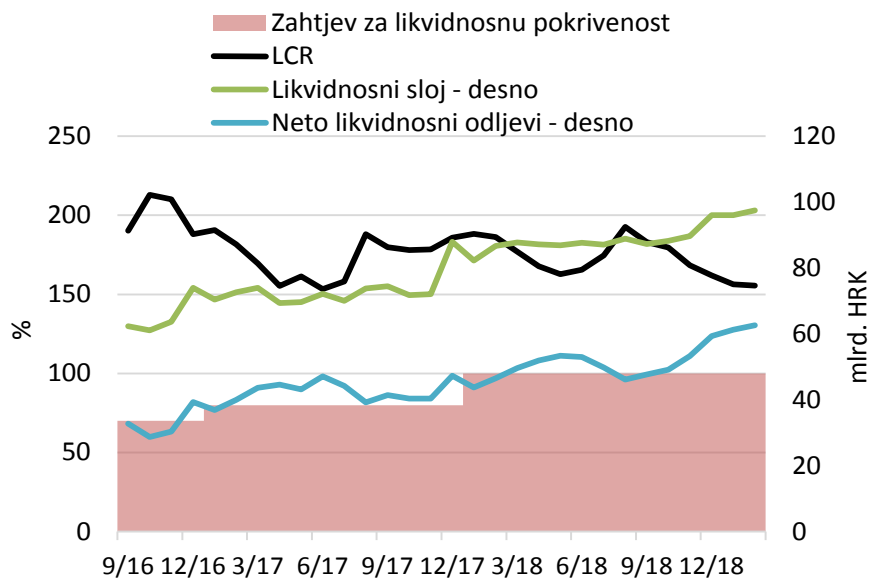
Kod kredita nefinancijskim poduzećima kvaliteta kredita razlikuje se po veličini poduzeća

Izvor: HNB

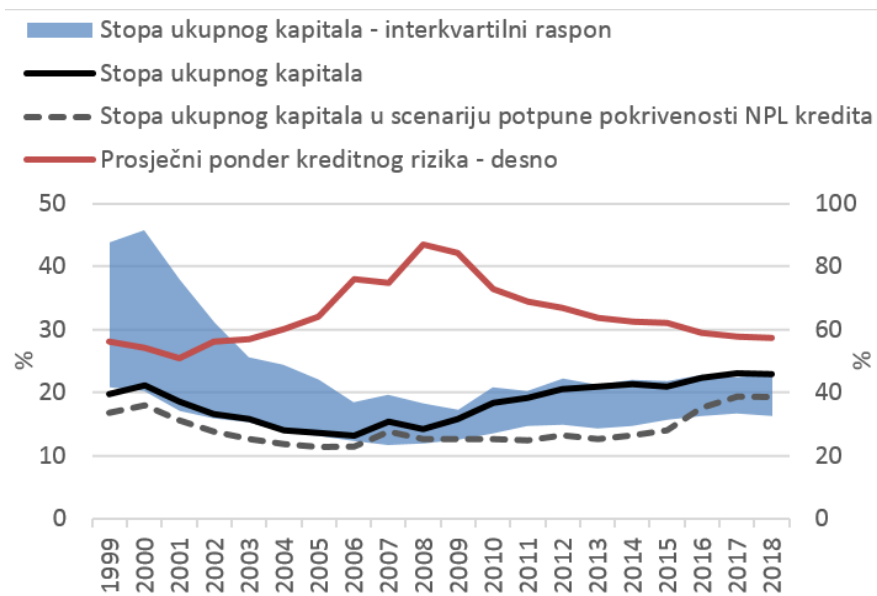
Bankarski sektor i dalje visoko likvidan i kapitaliziran

Koeficijent likvidnosne pokrivenosti (LCR) značajno je iznad regulatornog minimuma

Izvor: HNB

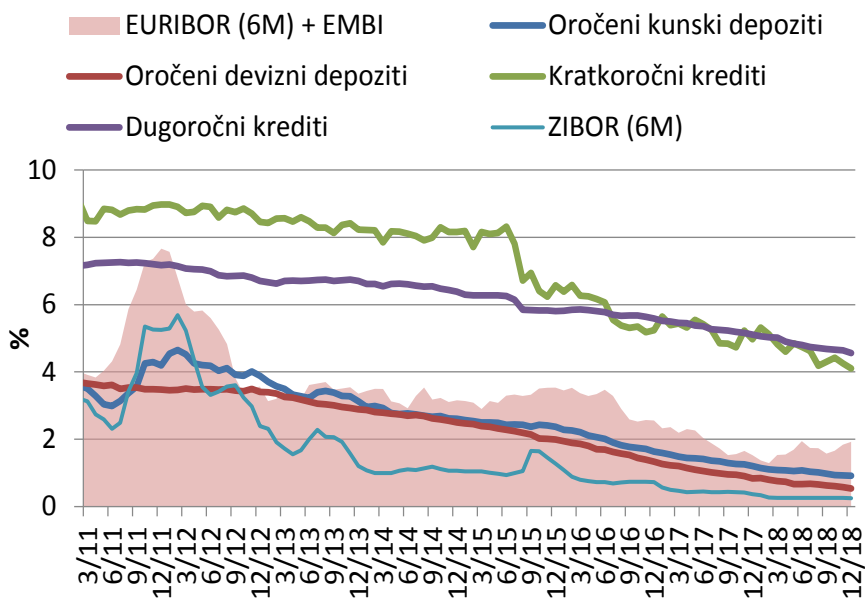
Adekvatnost kapitala se zadržala na visokoj razini i u 2018.

Izvor: HNB

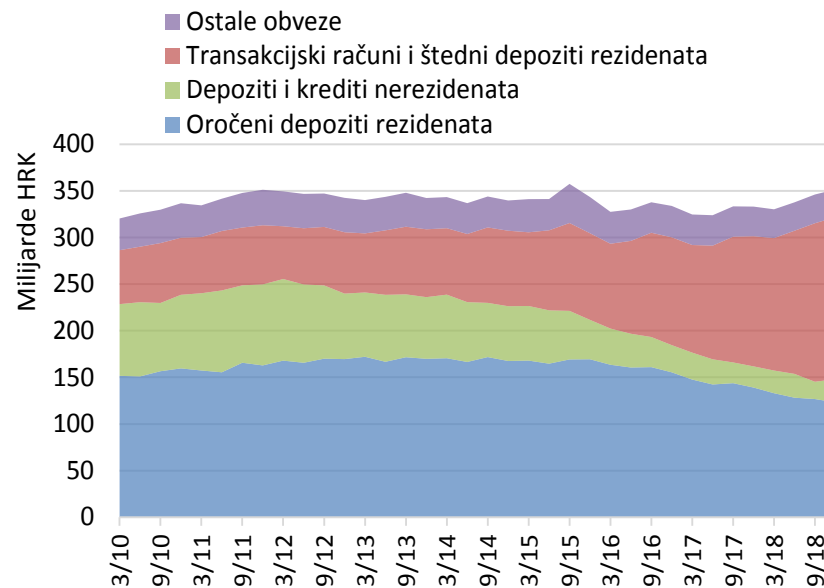
Niske kamatne stope potiču zadržavanje sredstava na transakcijskim računima

Nastavio se pad aktivnih i pasivnih kamatnih stopa

Izvor: HNB

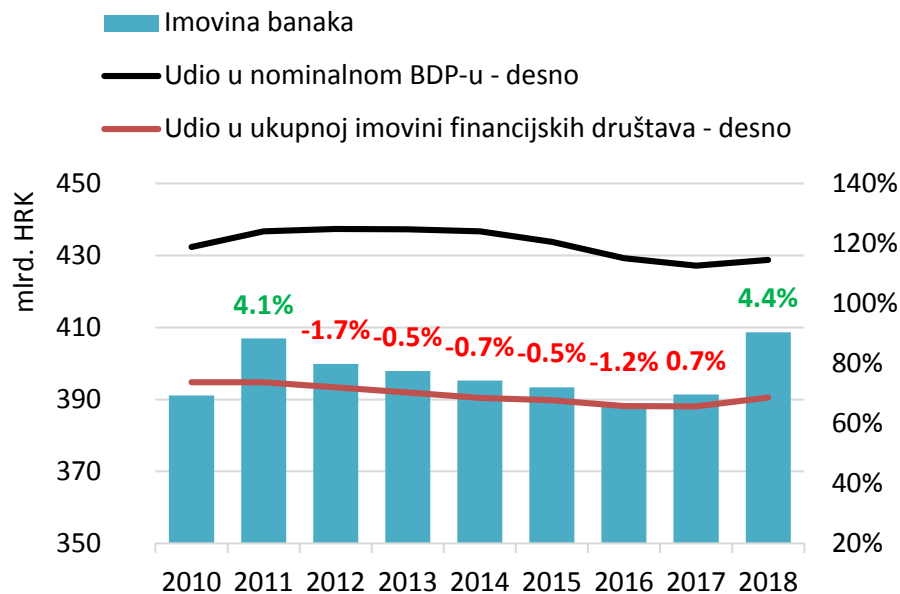
U obvezama banaka nastavljena supstitucija prekograničnih izvora sa depozitima po viđenju rezidenata

Izvor: HNB

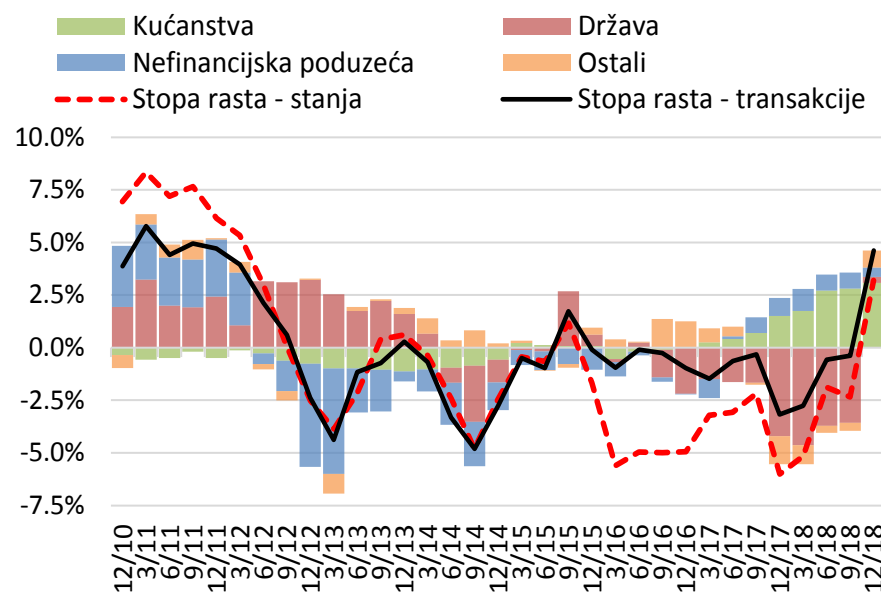
Rast imovine banaka potaknut ubrzanjem kreditne aktivnosti

Pod utjecajem pojačane kreditne aktivnosti u 2018. je porasla imovina banaka

Izvor: HNB

Robusnom kreditnom rastu u 2018. najviše je pridonio sektor kućanstava

Izvor: HNB

Zamjetan rast nenamjenskog kreditiranja:

- Potaknut kretanjima na strani ponude:
 - visoka likvidnost bankovnog sustava
 - prilika za oporavak kamatnih prihoda
 - jednostavnost odobravanja (*online*, mobilno bankarstvo, bankomat)
 - djelomice se nadomještaju krediti za kupnju automobila ili stambeni krediti
- ...ali i na strani potražnje (oporavak tržišta rada, optimizma potrošača
- dovodi do akumulacije kreditnog rizika:
 - veći iznosi kredita i dulja ročnost od tipičnih potrošačkih dobara
 - više kamatne stope od ostalih dugoročnih kredita
 - moguća nepovoljna selekcija korisnika kredita
 - blaži kriteriji utvrđivanja kreditne sposobnosti - povećava se vjerojatnost buduće nesposobnosti ispunjavanja obveza po preuzetim kreditima
 - nedostatak zaloga može povećati buduće gubitke kreditnih institucija
- Zastoj u radu HROK-a onemogućava uvid u pravo stanje zaduženosti i sposobnost otplate duga zajmoprimaca

Reakcija HNB-a na uočeni porast rizika

- U svrhu ublažavanja rizika koji proizlaze iz rasta nenamjenskog kreditiranja Hrvatska narodna banka izdala je **Preporuku o postupanju pri odobravanju nestambenih kredita potrošačima** kojom kreditnim institucijama preporuča da:
 - za sve nestambene kredite potrošačima s izvornim rokom dospjeća jednakim ili većim od 60 mjeseci primjenjuju jednake kriterije izračuna kreditne sposobnosti tražitelja kredita kao što ih primjenjuju za stambene kredite
 - uspostave evidenciju podataka o svim kreditima potrošačima u skladu s onima propisanim u Odluci o minimalnom sadržaju evidencije o stambenim kreditima kao i evidenciju o vrijednosti svih vrsta instrumenata osiguranja
 - računaju dodatne pokazatelje kvalitete kredita (DTI, LTI, DSTI, LSTI, LTV)
- Dodatno, u okviru supervizorskih ovlasti, od banaka se traži da:
 - u svoje interne procjene kapitalnih zahtjeva uključe potencijalne gubitke po gotovinskim nenamjenskim kreditima
 - osiguraju jasne mehanizme za povrat dijela bankarskih bonusa u slučaju prekomjernih gubitaka po ovim plasmanima

Hvala na pozornosti!